

రూట్ -66 మీద ప్రయాణం

-డాక్టర్. వేమూరి వేంకటేశ్వరరావు

షికాగో నుండి లాస్ ఏంజిలిస్ వెళ్ళటానికి ఆ రోజుల్లో రూట్-66 అని ఒక రహదారి ఉండేది. అప్పట్లో ఇది అమెరికాలోని రహదారులన్నిటిలోకీ పొడవైనది, పాతది అవటంతో దీనిని The Mother Road అనేవారు. అనటమే కాదు, దీని యెడల ఒక రకం భావుకత పెంచుకుని, దీని మీద చేసిన ప్రయాణాన్ని మనం కాశీ ప్రయాణం చెప్పుకున్నట్లు చెప్పుకునేవారు. దీని మీద కవులు పాటలు రాసేరు, నిర్మాతలు సినిమాలు తీసేరు. దరిమిలా దీనిని మించిన ఆధునిక రహదారులు రావటంతో దీని వాడకం క్రమేపీ తగ్గిపోయి ఇప్పుడు మేపులలో కూడ కనిపించకుండా పోయింది.

పోగొట్టుకున్న తర్వాత కాని వస్తువ విలువ తెలియదు. అలాగే ఈ మార్గం కాల గర్భంలో కలిసిపోతూ ఉంటే చూస్తూ ఊరుకోలేక ఇప్పుడు దీని అవశేషాలని సంపాదించి వస్తుప్రదర్శన శాలలు కట్టటం మొదలుపెట్టేరు - అభిమానులు. దీని మీది ప్రయాణపు అనుభవాలని కథలుగా చెప్పుకుంటున్నారు. ఈ రహదారి ఇంకా వాడుకలో ఉన్న రోజులలోనే నేను దీని మీద ప్రయాణం చెయ్యటం జరిగింది. తరువాత దీని స్థానంలో వచ్చిన ఆధునిక రహదారి వెంబడి రెండు, మూడు సార్లు దేశం ఈ కొస నుండి ఆ కొసకి కారు తోలుకుని వెళ్ళేను కాని ఆ మొదటి సారి చేసిన ప్రయాణమే నాకు ఇప్పటికీ గుర్తు ఉంది.

రూట్-66 నిజానికి ఒక పథకం ప్రకారం వేసిన రోడ్డు కాదు. పూర్వం గుర్రబృళ్ళల్లో ప్రయాణం చేసేవారూ, గుర్రాల మీద సవారీ చేసి టపాలు మోసుకెళ్ళేవారూ వాడిన బాటలన్నిటిని కలుపుతూ మొదట కంకర, ఆ తర్వాత తారు వేసి సంఘటిత పరచిన రాజమార్గమే ఈ రూట్-66.

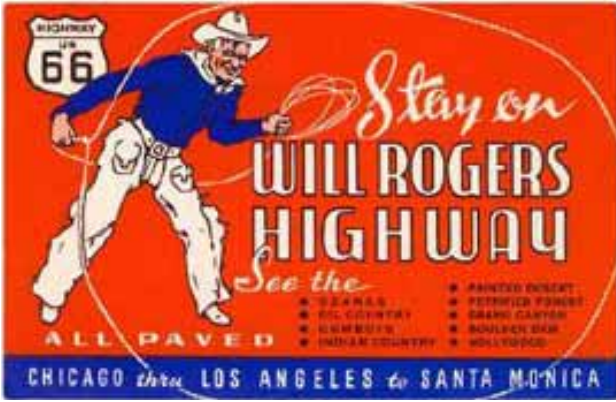
"అశోకుడు ప్రయాణీకుల సౌకర్యం కొరకు బాటలు వేయించెను, బాటకి ఇరుపక్కలా నీడ కొరకు చెట్లు నాటించెను, బాటసారుల సౌకర్యానికి సత్రవలు కట్టించెను, నూతులు తవ్వించెను, " అని నేను చిన్నప్పుడు తెలుసుకున్న బాటల వెంబడి బ్రిటిష్ వాళ్ళు చెన్నపట్నం నుండి కలకత్తా వెళ్ళే గ్రేండ్ ట్రంకు రోడ్డు ని ఎలా

నిర్మించేరో అలాగే పూర్వకాలపు బాటలని ఆనుకుంటూ ఈ రూట్-66 ని నిర్మించేరు. అందుకనే కాబోలు మన గ్రేండు ట్రంకు రోడ్డు లాగే ఈ రూట్-66 కూడ వంకర టింకరలతో, ఊళ్ళ మధ్యనుండి వెళుతూ, ఊరు బయటకి వచ్చిన తర్వాత హైవే గా మారుతూ ఒక నిర్దిష్టమైన పథకం లేకుండా ఉండేది. మధ్యే మార్గంలో అడ్డు రోడ్లు వస్తే అక్కడ ఒక సంచార దీపం (ట్రోఫిక్ లైటు) పెట్టి కార్ల ప్రవాహాన్ని అవసరాన్ని బట్టి అదుపులో పెట్టే వారు. ఈ రోడ్డుకి ఇటొక వాదారి ('లేను' కి నేను వాడుతున్న తెలుగు మాట, వాహనాలు నడపటానికి వాడే దారి కనుక వాదారి అయింది.), అటొక వాదారి - అంతే. ఈ రెండు వాదారుల మధ్య జాగా ఉండేది కాదు. ఊరు బయట వేగానికి అవధి సాధారణంగా గంటకి 55 మైళ్ళు. మధ్యలో ఊరు తగిలినప్పుడల్లా అకస్మాత్తుగా ఈ పరిమితి ఏ 25 కో, 15 కో పడిపోయేది. జోరుగా బండ్లని నడపటానికి అలవాటు పడిపోయిన ప్రయాణీకులు అకస్మాత్తుగా వచ్చే ఈ మార్పులకి సర్దుకోలేక, ఊళ్ళల్లో కూడ వేగపు అవధిని దాటి కార్లు నడిపితే జరిమానా వెయ్యటానికి పోలీసులు మాటు వేసి, కాసుకుని ఉండేవారు. రూట్-66 మీద రెండు వేల మైళ్ళు కారు నడిపి పోలీసు దగ్గర టికెట్టు పుచ్చుకోకుండా గమ్యానికి చేరుకున్న ఘనాపాటీలలో నేనొకడిని.

నేను 1964 లో ఈ రూట్-66 మీద ప్రయాణం చేసి రోజులకే ఈ రోడ్డులో చాలా మార్పులు వచ్చేయి. ప్రభుత్వం 'ఇంటర్ స్టేట్ హైవే సిస్టం' అని ఒక ప్రణాళిక రూపొందించి దేశం ఈ మూల నుండి ఆ మూలకి, ఆధునిక రహదారులు నిర్మించటానికి సమకట్టటం ఈ మార్పులకి నాంది. ఇప్పటి రోజుల్లో ఆ పాత రూట్-66 అవశేషాలు పనిగట్టుకు వెతికితే కాని కనిపించవు. ఇప్పుడు రూట్-66 స్థానంలో షికాగో నుండి సెయింట్ లూయిస్ వరకూ I-55, అక్కడనుండి ఓక్లహోమా సిటీ వరకూ I-44, అక్కడనుండి నెవాడా-కేలిఫోర్నియా సరిహద్దులలో ఉన్న బార్స్టో వరకూ I-40, అక్కడనుండి కేలిఫోర్నియా లోని శేన్ బెర్నర్డినో వరకు I-15, ఆఖరి దశలో శాంటా మానికా వరకు I-10 అనే పెద్ద పెద్ద రోడ్లు వచ్చేయి. ఇక్కడ I అన్నది "ఇంటర్ స్టేట్ హైవే" ని సూచిస్తుంది; అంటే అంతర్ రాష్ట్రీయ రహదారి. ఈ కొత్త రహదారులలో కనీసం ఇటు రెండు వాదారులు, అటు రెండు వాదారులు ఉండటమే కాకుండా, ఈ రెండింటినీ విడదీస్తూ మధ్యలో ఒక పచ్చిక మైదానాన్ని ప్రవేశపెట్టేరు. రాత్రి ప్రయాణం చేసే వారికి ఎదటి కారు దీపాలు కళ్ళల్లో పడకుండా కాపాడింది, ఈ మైదానం. అంతే కాకుండా, రోడ్డు మీద వంకర టింకరలని సరి చేసి, దారిలో వచ్చే ఎర్ర-పచ్చ సంచార దీపాలని తీసేసి, అడ్డుగా వచ్చే రోడ్లని మీదకి ఎగిసే వంతెనల మీదకి మళ్ళించి, వాహనాలని జోరుగా నడపటానికి వీలుగా కట్టేరు. పూర్వం రూట్-66 మీద వేగానికి అవధి 55 మైళ్ళు అయితే ఈ కొత్త రహదారుల మీద అవధి సాధారణంగా గంటకి 70 మైళ్ళు.

నేను ఇండియనాపాలిస్ వదలి దారిలో పెత్తనాలు చేసుకుంటూ లాస్ ఏంజిల్స్ చేరుకునే సరికి పది రోజులు పట్టింది. కారులో నేను ఒక్కడినే కనుక ఒక విధమైన సర్వ స్వతంత్రం; ఎప్పుడు ఎక్కడ ఆగాలని ఉంటే అక్కడ ఆగేవాడిని, ఏది చూడాలని ఉంటే అది చూసేవాడిని. కాని కారులో ఎవ్వరూ తోడు లేకపోవటం వల్ల ఏకాంతం భరించటం కష్టంగా ఉండేది. బోరు కొట్టేది. అలసట వచ్చేది. గంటల తరబడి కళ్ళని రోడ్డు మీద నిలిపి కారు నడుపుతూ ఉంటే ఒక్క సారి నిమిషం పాటు కళ్ళు రెండూ గట్టిగా మూసుకోవాలనే కోరిక తీవ్రంగా వచ్చేది. అప్పుడప్పుడు ఆపుకోలేనంతగా కునుకుపాట్లు వచ్చేవి. కనుక ప్రతి వంద, నూట ఏబై మైళ్ళకి - అవసరం ఉన్నా, లేకపోయినా - కారు ఆపి, కిందకి దిగి, కాళ్ళు సాగదీసుకుని, కొంచెం సేద తీర్చుకుని మళ్ళా రోడ్డున పడేవాడిని. ఎప్పుడో జరిగిన ఈ ప్రయాణపు అనుభవాలు పూర్తిగా గుర్తు లేవు. నాకు బాగా జ్ఞాపకం ఉన్న విషయాలు కొన్ని చెబుతాను.

ముందుగా చెప్పుకో దగ్గది దారి పొడుగునా అవిరామంగా కనిపించే వ్యాపార ప్రకటనలు. ఈ రూట్-66 వెంబడి రోడ్డు మీద వందల కొద్దీ 'బిల్ బోర్డు' లు కనిపించేవి. 'బిల్ బోర్డు' అంటే ప్రకటనలు ఉన్న బల్లలు. ఖాళీగా కనిపించిన గోడ మీద మన వాళ్ళు పిడకలు పెట్టుకుండా వదిలొస్తే దాని మీద ఖచ్చితంగా సినిమాల వాళ్ళు "వాల్ పోస్టర్లు" అంటించినట్లే ఈ

రూట్-66 వెంబడి అవకాశం దొరికినప్పుడల్లా ఎదట రాబోతూన్న ఆకర్షణలు, రాత్రి పడుక్కోతూనికి మొట్టెళ్ళు, తినటానికి తిండి వస్తువులు దొరికే ఫలహారశాలలూ, ఓహో, ఒకటేమిటి, దారి పొడుక్కీ ప్రకటనలే. మూడు తలల పాములని చూడండి, అయిదు కాళ్ళ ఆవులని చూడండి, చేప తోకలు ఉన్న మత్స్యకన్యలని చూడండి అని ఊరిస్తూ అమాయకులని మభ్యపెట్టే ప్రకటనలు. ఇలా దారి పొడుక్కీ ఈ ప్రకటనలు తెగ కనిపించేవి. ఈ వేలం వెరి ఎంతగా ప్రబలి పోయిందంటే Wall Drug అనే కంపెనీ "827 మైళ్ళ దూరంలోనే మా షాపు. అక్కడ ఆగేరంటే ఉచితంగా మంచు ముక్కలు ఇవ్వబడును" అంటూ ప్రకటనలు చేసే వారు. ఎక్కడెక్కడ ఏయే సదుపాయాలు లభ్యమవుతాయో చెప్పే ప్రకటనలు ప్రయాణీకులకి అవసరమే, కాదనను. కాని ఏదైనా శృతి మించితే వెగటు పుడుతుంది. ఒక దానితో పోటీ పడుతూ మరొకటి చొప్పున ఈ ప్రకటనలు ఉండటంతో వాహనాలు నడిపే చోదకుల ఏకాగ్రతకి భంగం కలగటమే కాకుండా మనకి నిజంగా అవసరమైన విషయాలు - అంటే, ఏ రోడ్డు ఎక్కడికి వెళ్తుందో, ఎదట రోడ్డులో ఎక్కడ మళ్ళుపులు వస్తాయో చెప్పే హెచ్చరిక సూచికలు - ఈ ప్రకటనల సముద్రంలో పడి - జోరుగా ప్రయాణం చేస్తూన్న ప్రయాణీకుల కళ్ళకి కనిపించేవి కావు.

ఈ పరిస్థితి ఎంతవరకు వచ్చిందంటే అక్టోబర్ 22, 1964 న ప్రెసిడెంట్ లిండన్ జాన్సన్ 'షావే బ్యూటీఫికేషన్ ఏక్ట్' అనే చట్టం మీద సంతకం పెట్టాడు. ఈ చట్టానికి ప్రేరణ కారణాలలో ఒకటిగా నేను పైన చెప్పిన Wall Drug వారి ప్రకటనలని ఉదహరించేరు. ఈ చట్టం వల్ల రహదారుల వెంబడి విశ్వంఖలంగా ప్రకటనలు చెయ్యటానికి వీలు లేక పోయింది. రహదారుల వెంబడి ఎక్కడెక్కడ ఎటువంటి ప్రకటనలు ఉండొచ్చో, ప్రయాణీకుల సౌకర్యం కొరకు వాడే సూచిక బల్లలు ఏయే రంగులలో ఉండాలో, ఏయే కొలతలు కలిగి ఉండాలో, వాటి మీద అక్షరాల పరిమాణం ఎంత ఉండాలో, ఎటువంటి వ్యాపార ప్రకటనలు రోడ్ల పక్కన ఎప్పుడెప్పుడు ఎక్కడెక్కడ ఉండొచ్చో, వగైరా విషయాలన్నిటినీ ఈ చట్టం క్రమ బద్ధం చేసింది. ఈ చట్టం మీద ప్రెసిడెంటు సంతకం పడే వేళకి నా ప్రయాణం అయిపోయింది కనుక నేను చెప్పేదంతా ఈ చట్టం అమలు లోకి రాక పూర్వం.

రోడ్డు పక్కని కనిపించే ప్రకటనలు అన్నీ ఒక ఎత్తు అయితే 'బర్మా షేవ్' వారి ప్రకటనలు మరొక ఎత్తు. ఇవి వెగటు పుట్టించేవి కావు. పైపెచ్చు వీటికోసం ఎదురు చూసేవాడిని. ఈ 'బర్మా షేవ్' ప్రకటనలు నా దృష్టిలో పడటం కేవలం కాకతాళీయం. రోడ్డు మీద కారుని తోలుకు వెళుతూ ఉంటే పక్కనున్న పొలాల గట్ల వెంబడి ఉన్న కంచె పక్కనే ఒక చిన్న బోర్డు కనిపించింది. దాని మీద ఏదో రాసి ఉంది కానీ, ఆ బల్ల చిన్నది అవటం వల్ల, ఆ రాత వెలిసిపోవటం వల్ల ఖణిగా కనిపించ లేదు. మరొక మైలు పోయిన తర్వాత అలాంటిదే మరొకటి కనిపించింది. నా మనస్సు నాకు తెలియకుండానే అటువంటి బోర్డు కోసం వెతుకుతున్నాది కాబోలు, ఈ మారు ఆ బోర్డు మీద అక్షరాలు చదివేను: "Our Part" అని ఉంది. దాని తలా తోకా తెలియలేదు. ఏదో పిచ్చి రాతలే అనుకుంటూ ఉండగా మరొక మైలు వెళ్ళేసరికి మరొక బోర్డు మీద "to make your face" అని ఉంది. 'దీని భావమేమి తిరుమలేశ' అనుకుంటూ ఉండగా మరొక మైలు వెళ్ళే సరికి "a work of art" అని కనిపించింది. ఉత్త పుణ్యానికి ఎవ్వరైనా కష్టపడి ఈ రోడ్డు వెంబడి ఎందుకు ఈ బల్లల మీద ఈ మాటలు పెడతారు? అలా ఆలోచిస్తూ ఉండగా మరొక బల్ల కనిపించింది. దాని మీద "Burma Shave!" అని ఉంది. ఈ స్థాయికి చేరుకునే సరికి నేను మొట్టమొదట చూసిన బల్ల మీద ఉన్న మాటలేమిటో మరచి పోయాను. నాకు మతి పోయింది. తర్వాత చాల సేపటి వరకు మళ్ళా ఏమీ కనిపించ లేదు. అదేమైనా పాటేమో అనుకున్నాను. ఆఖరికి ఏమి చెయ్యాలో తోచక కారుని వెనక్కి తిప్పి పది పదిహేను మైళ్ళు వెనక్కి వెళ్ళి మళ్ళా ప్రయాణం మొదలు పెట్టేను. ఈ మాటు జాగ్రత్తగా కనిపించిన బోర్డులన్నీ చూసుకుంటూ వస్తే మొదట్లో తప్పిన బల్లలు కనిపించేయి. ఇప్పుడు వాటన్నిటినీ ఈ దిగువ చూపిస్తాను.

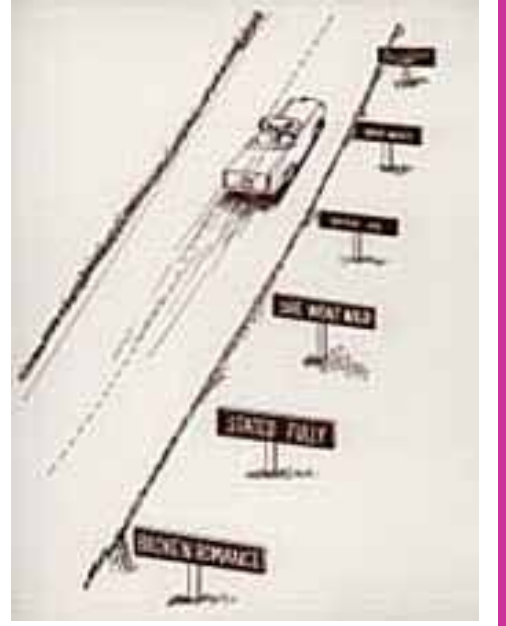
Everyday

We do

Our part

To make your face
A work of art
Burma-Shave!

అప్పుడు అర్థం అయింది, ఇదేదో గెడ్డం గీసుకుందుకి వాడే సామగ్రి అని. ఆ తర్వాత ఇటువంటి ప్రకటనలు చాలా కనిపించేయి. వేమన పద్యాలలాగా, హైకూ ల లాగా ఉండే వీటికి మరికొన్ని ఉదాహరణలు చెబుతాను. వందకి పైనే ఉన్న వీటిని ఒక శతకంలా కూర్చవచ్చు.

Substitutes
Can let you down
Quicker
Than a
Strapless gown
Burma-Shave!

This will never
Come to pass
A back-seat
Driver
Out of gas
Burma-Shave!

కారు ముందుకి దూసుకు పోతోంది. జాప్లీన్ నుండి ఓక్లహోమాలో ఉన్న టుల్సా దాటేసేను. ఆ తరువాత ఓక్లహోమా సిటీ. ఈ పట్టణం తరువాత ఎదట మరింక పెద్ద ఊళ్ళేమీ లేవు. దరిదాపు నిర్మానుష్యంగా ఉన్న

బయళ్ళ మధ్యనుండి దిగంతం వరకూ సన్నటి రూట్-66 అలా కనిపిస్తూనే ఉండేది - ఎంత దూరం కారు తోలినా అంతు కనిపించేది కాదు. దారిలో అడపా, తడపా చిన్న చిన్న ఊళ్ళు తగిలేవి, అంతే.

అమెరికాలో ఎంత చిన్న ఊరైనా దాని వెనక - గోరంతలని కొండంతలు చేసే వీరి తత్వానికి సరిపడా - పెద్ద చరిత్రే ఉంటుంది. ఉదాహరణకి ఓక్లహోమా సిటీ దాటిన కొద్ది సేపట్లో El Reno అనే చిన్న ఊరు తగులుతుంది. నేనక్కడ కారులో పెట్రోలు పోయించుకుందికి ఆగేను. ఆ రోజులలో గేసు పోయించుకుందికి ఆగినప్పుడు - ఒక్క డాలరు గేసు కొన్నా సరే - పరిచార కేంద్రం (service station) లో ఉన్న కుర్రాళ్ళు మనకి సకల రాచ మర్యాదలూ చేసేవారు. కేంద్రం లోకి కారు ప్రవేశిస్తూన్నప్పుడు ఒక రబ్బరు గొట్టం మీదనుండి చక్రాలు వెళ్ళేసరికల్లా లోపల టంగ్ మని ఒక గంట మోగేది. వెంటనే ముగ్గురు కుర్రాళ్ళు బయటకి పరిగెత్తుకుని వచ్చేవారు. ఒకడు కారుకి ముందు వెనక ఉన్న గాజు అద్దాలని తుడిచి శుభం చేసేవాడు. మరొకడు ఇంజన్ లో ఆయిలు సరిగ్గా ఉందో లేదో చూసేవాడు. మూడవ వాడు పెట్రోలు కొట్టేవాడు. ఈ పనులకి వేటికీ మనం డబ్బు ఇవ్వక్కర లేదు. వాళ్ళు ఈ పనులన్నీ చేస్తూ ఉంటే మనం లోపలికి వెళ్ళి అల్పాచిమానం వంటి పనులు చేసుకోవటం, కాఫీయో, చల్లని పానీయమో తాగటం, ఏవైనా ప్రశ్నలు ఉంటే లోపల ఉన్న మనుష్యులని అడిగి తెలుసుకోవటం చెయ్యవచ్చు. కావాలంటే ఉచితంగా ఒక రోడ్డు మేపు కూడ ఇచ్చేవారు. అమెరికాలో గేస్ స్టేషన్ అంటే ఒక చలివేంద్రం, కిరాణి కొట్టు, పెట్రోలు బంకు, పాయిఖానా అన్నీ కలిసున్న ఒక ఎండమావి అన్నమాట. గేలను 21 సెంటల చొప్పున నా కారులో ఆరు గేలన్ను పోయించేను. (ఆ రోజులలో unleaded పెట్రోలు ఉండేది కాదు; దానిని 1970 లో ప్రవేశపెట్టారు). కారులో గేసు పోయించుకున్న తర్వాత నా చేతులకి కందెన చమురు అంటుకుంటే చేతులు కడుక్కోవటానికి - చెంబుతో నీళ్ళు పోసినట్లు - చేతుల మీద పెట్రోలు పోసి, చేతులు తుడుచుకుందికి ఒక కాగితపు తువ్వలు ఇచ్చి, ఆ తర్వాత చేతులు కడుక్కుందికి సబ్బు ఇచ్చేడు అక్కడ ఉన్న పరిచారకుడు. నా జాతకంలో రాజయోగాలు ఉన్నాయనేవారు నాన్నగారు. వాటిల్లో ఇదొకటనుకుంటాను!

‘నాకు ఇన్ని రాజయోగాలు ఉన్నాయి, వీళ్ళు ఇంతలా మర్యాదలు చేస్తున్నారు,’ అనుకుంటూ నేను వీరభోగ వసంతరాయుడులా మురిసిపోయి కారుని వాళ్ళ దగ్గర వదిలేసి కాళ్ళెగరేసుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయేననుకున్నారేమో. వాళ్ళు కారు మీద చెయ్యవలసిన పనులన్నీ పూర్తి చేసిన తర్వాత, కారుని తోలుకు వెళ్ళి నీడలో ఆపి అప్పుడు పైన చెప్పిన కాలకృత్య కార్యక్రమాలన్నీ తెముల్చుకునేవాడిని. ఎందుకంటారా? ఈ దారిలో ఏ ప్రయాణీకుడూ ఒక సారి ఆగిన పెట్రోలు బంకు దగ్గర మరొకసారి ఆగే సావకాశాలు తక్కువ కదా. అందరూ దూర ప్రయాణీకులే. అందరూ ప్రయాణపు బడలికతో ఉన్నవారే. ఇటువంటి వాళ్ళని మోసగించటం తేలిక. కారుని పంపు దగ్గర ఆపి మనం లోపలికి వెళ్ళగానే ఇంజను అడుగున కాసంత ఆయిలు ఒంపేవారు - అందరూ కాదు, కొంచెం పేరాశ ఉన్నవాళ్ళు. మనం తిరిగొచ్చే సరికల్లా నేల మీద ఉన్న ఆ

చమురు మడుగుని చూపించి ఇంజను లీకు అవుతోంది అని భయపెట్టి 'మరమ్మత్తులు' చేస్తామనేవారు. ఎర్రగా కాస్తోన్న ఎండ! ఎడారిలాంటి జన సంచారం పలచగా ఉన్న ప్రదేశం! అందుకని ఆ మెకానిక్ ఏది చెపితే అది వేదం అయిపోయేది.

ఇంతకీ ఈ El Reno గురించి చెప్పాచ్చేదేమిటంటే ఇక్కడ రూట్-66 చూడటానికి చాలా బాగుంటుంది. అంతవరకూ ఓక్లహోమాలో ఉన్న రోలింగ్ హిల్స్ అయిపోయి, రాబోతూన్న టెక్సస్ లో ఉన్న మైదానాల్లోకి ప్రవేశించబోతున్నామో ఏమో ఊరు దాటగానే కనుచూపు మేర, దిక్కుకం వరకు, రోడ్డు తిన్నగా, ఎగుడు దిగుళ్ళు లేకుండా అనంతంలోకి వెలిపోతూన్నట్లు ఉంటుంది. ఇటూ, అటూ బీడు భూములు. ఈ దృశ్యం చూడాలని ఉంటే Rain Man సినిమా చూడండి. ఈ సినిమాలో ఈ ఊళ్ళోనే, ఈ రోడ్డు మీదే ఉన్న Big 8 మొట్టెల్లో, 117 నంబరు గదిలో డబ్లిన్ హోప్మన్, టాం క్రూజ్ ఒక రాత్రి గడిపి తర్వాత లాస్ వేగస్ లో ఆగుతారు. సినిమాలో ఈ మొట్టెలుని Amarillo's Finest అని అనటం అన్నారు కానీ నిజానికి ఈ మొట్టెలు ఉన్నది ఓక్లహోమా లోని ఎల్ రీనో లో; అమరిల్లో పక్కనున్న టెక్సస్ రాష్ట్రంలో ఉంది. ఇలా భౌగోళికమైన దృశ్యాలని చూపించేటప్పుడు కథనానికి అనుకూలంగా మార్పులు చెయ్యటం సినిమాలలో సర్వసాధారణం. ఉదాహరణకి The Graduate సినిమాలో మనందరికీ యూనివర్సిటీ అఫ్ కేలిఫోర్నియా, బర్క్లీ కేంపస్, అంటూ చూపించిన కేంపస్ నిజంగా లాస్ ఏంజిలిస్ లో ఉన్న యూనివర్సిటీ అఫ్ సదరన్ కేలిఫోర్నియా. నాకు ఎలా తెలుసంటారా? డబ్లిన్ హోప్మన్ తన స్నేహితురాలుగా వేషం వేసిన కేథరిన్ రాస్ కోసం ఎదురు చూస్తూ ఒక అంబుస్పోటం (fountain) దగ్గర కూర్చుని ఉన్నప్పుడు, ఆ చుట్టూ తచ్చాడుతూన్న విద్యార్థి బృందంలో నేనూ, నా శ్రీమతీ ఉన్నాం.

El Reno దాటిన తర్వాత కొద్ది దూరం వెళ్ళేసరికి, Texola అనే ఊరు దగ్గర టెక్సస్ రాష్ట్రంలో ప్రవేశిస్తాం. ఈ రెండు రాష్ట్రాల సరిహద్దులో ఉంది కదా అని ఈ ఊరికి టెక్సస్, ఓక్లహోమా అనే మాటలని కలిపి టెక్సోలా అని పేరు పెట్టేరు (వాహనం, దారి అన్న మాటలని కలిపి వాదారి అని నేననగా లేనిది, వాళ్ళు కూడా అదే సూత్రాన్ని కాపీ కోడితే వాళ్ళే పోయేర్లే అని నేను నిమ్మకి నీరెత్తినట్లు ఊరుకున్నాను.) ఆ రాత్రికి అక్కడే మకాం వేసేను.

మర్నాడు పొద్దుటే టెక్సోలా కి సలాం కొట్టేసి, మళ్ళా ప్రయాణం మొదలు పెట్టేను. అంతులేని బూడిద రంగు సముద్రంలో ఈదుకు పోతూన్నట్లు ఉండా ప్రయాణం. ఎండిపోయిన బీడు భూములు, ఈదర గాలిలా ఒకే గాలి. ఆ గాలిలో చిన్న చిన్న ముళ్ళమొక్కలలాంటి తుప్పలు (దీనిని sage brush అంటారు) గాలిలో బంతుల్లా దొర్లుకుంటూ కనిపించేవి. దూరంగా సుడులు తిరుగుతూ చిన్న చిన్న ధూళి చక్రాలు (వీటిని ఇంగ్లీషులో dust devils అంటారు) కనిపించేవి. అసలే చిన్న కారేమో ఆ గాలిలో ఊగిసలాడి పోయేది. తరగని దంపు లా

ఎంతకీ ఈ ప్రయాణం తరగదే! కార్లు నడుస్తూన్న కొద్దీ అప్పడాల క్రతో ఒత్తుతూన్న కాజాల మాదిరి రోడ్డు సాగుతోందేమో అని ఒక అనుమానం పట్టుకుంది. అందుకోసమనేకాబోలు, ఎవ్వరో అనామకుడైన కవి ఈ ప్రయాణాన్ని ఇలా వర్ణించేడు:

The sun has riz

The sun has set

And here we is

In Texas yet

టెక్సోలా తర్వాత Shamrock అనే ఊరు వస్తుంది ఆ తరువాత McLean రాబోయే ముందు ఉన్న ప్రదేశానికి చారిత్రకంగా చిన్న ప్రాముఖ్యత ఉంది. అని అక్కడి వాళ్ళు చెప్పుకుంటారు - మా తునిలో ఏమీ లేక పోయినా దాని చుట్టూ ప్రపంచం తిరుగుతోందని నేను వేయి నోళ్ళ కొనియాడి నట్లు. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో ఖైదీలుగా పట్టుకున్న జెర్మనీ దేశపు సైనికులని తీసుకువచ్చి ఇక్కడే ఒక శిబిరంలో బంధించేరుట. ఎంత జైలు అయినా వారాంతం వచ్చే సరికి సినిమాలు చూడటానికో, సోడా తాగటానికో అనే మిష మీద ఈ జైలు పక్షులని పోలీసుల పర్యవేక్షణ లేకుండా ఊళ్ళో తిరగటానికి ఒదిలేసేవారుట. వాళ్ళు పారిపోయి ఎక్కడికి పోతారని వీరి ధీమా. ఒకటి, వాళ్ళకి ఇంగ్లీషు రాదు; కనుక పారిపోయినా పట్టుకోవటం తేలిక. రెండు, వాళ్ళు ఎలాగో ఒకలాగ జెర్మనీ వెళ్ళిపోగలిగితే అక్కడ హిట్లరు వీళ్ళని ఏ సైబీరియాలోనో యుద్ధం చెయ్యటానికి తోలెస్తాడు. అది తధ్యం. అక్కడ చావు అంతకన్నా తధ్యం. సైబీరియాలో ఎముకలని కొరికే చలిలో చచ్చే కంటే ఈ టెక్సస్ పెనం మీద వేడిలో మాడి చావటమే మెరుగనిపించి ఆ ఖైదీలు ఎక్కడికీ పోరని వీరి ధీమా. దరిమిలా జెర్మనీ ఓడిపోయిన తర్వాత ఈ ఖైదీలు అక్కడ ఉన్న అమ్మాయిలని పెళ్ళిళ్ళు చేసుకుని అక్కడే స్థిరపడిపోయారు. తంతే బూరెల గంపలో పడటం అంటే ఇదేనేమో.

ఈ రూట్-66 మీద కారుని తోలటంలో అప్పుడప్పుడు చిన్న చిన్న 'పరిస్థితులని' ఎదుర్కో వలసి వచ్చేది. ఒకటి, నా కారు చిన్న కారేమో ఎదట నుండి పెద్ద ట్రక్కు వచ్చిందంటే ఆ గాలికి నా కారు రెపరెప లాడిపోయేది. రెండు, నేను వెళ్ళే దిశలోనే ఏదైనా పెద్ద ట్రక్కు వెళుతూ ఉంటే దానిని అధిగమించకుండా దానిని వెన్నంటి వెళ్ళేవాడిని. పెద్ద ఏనుగంత ట్రక్కు అరవై మైళ్ళ వేగంతో గాలిని చీల్చుకుని ముందుకి పోతూ ఉంటే దాని వెనక కొంచెం శూన్యం ఏర్పడుతుంది కదా! (విమానం గాలిలోకి లేవటానికి ఇదే సూత్రం.) ఆ శూన్యం లోకి నా ఫోక్స్ వేగన్ ని నడిపేనంటే ఇహ పెట్రోలు ఖర్చు లేకుండా నా కారుని అదే ఈడ్చుకు పోతుందని ఒక సిద్ధాంతాన్ని నా మనస్సులో కల్పించుకుని, ఆ ట్రక్కుని అంటిపెట్టుకుని వెంబడించేవాడిని.

ఇహ మూడో పరిస్థితి నాకే కాదు, అందరికీ ఎదురైయేదే ఇటూ, అటూ ఒకే ఒక్క వాదారి ఉండటం వల్ల వచ్చేది ఈ పరిస్థితి కలిగించిన ఇబ్బంది. సాధారణంగా రోడ్డు మీద పలు విధాలైన వాహనాలు నడుస్తూ ఉంటాయి కదా. అందరూ ఒకే వేగంతో ఈ వాహనాలని నడపటానికి వీలు కుదరక పోవచ్చు. ఒక ముసలావిడ... ఒక ట్రేక్టరు... వెనక ట్రెయిలర్ ని పెట్టుకుని లాగుతూన్న కారు... ట్రక్కులు, కార్లు, స్కూలు బస్సులు, ...ఇలా రకరకాల వాహనాలు ఒకే రోడ్డుని ఉమ్మడిగా వాడుతూన్నప్పుడు ఈ ఇబ్బందులు తప్పవు. వీరిలో ఎవరో ఒకరు, తప్పకుండా, మిగిలిన వారి కంటే కొంచెం నెమ్మదిగా నడుపుతారు. వారి వెనకకి జోరుగా మరొక బండి వస్తుంది. ముందు నెమ్మదిగా నడుస్తున్న కారుని అధిగమించి ముందుకి వెళ్ళాలంటే ఎడం పక్కనున్న వాదారిలోకి వెళ్ళి అధిగమించాలి. కాని ఆ వాదారి అటు నుండి వచ్చే వారికి - అది మనది కాదు. కనుక అందులోకి వెళ్ళితే ఎదటినుంచి వచ్చే కారులేవీ లేకుండా చూసుకుని మరీ వెళ్ళాలి. ఈ సందర్భంలో కొన్ని చిక్కులు వస్తాయి. ఉదాహరణకి - మనం మన వాదారి వదలి అవతలి వాడి వాదారిలోకి ఎప్పుడు పెడితే అప్పుడు వెళ్ళిపోవటానికి వీలు లేదు. మనం అటునుండి వచ్చే కారులని ఢీ కొట్ట కుండా ఉండేందుకు ప్రభుత్వం వారు ఒక నియమం పెట్టారు. ఆ నియమం ఏమిటో రెండు వాదారులనీ విడదీస్తూ రోడ్డు మధ్యలో గీసిన రంగు గీతలు మనకి మౌనంగా వెల్లడి చేస్తాయి. రోడ్డు మధ్య, రోడ్డు వెంబడి, తెల్ల రంగు గీత ఒకటి, పసుపు రంగు గీత ఒకటి ఉంటాయి. పచ్చ రంగు గీత ఎవరి వైపు ఉంటే వారు దానిని దాటి అవతలికి వెళ్ళకూడదు. పచ్చ గీత రెండు వైపులా ఉంటే వీరు అటూ, వారు ఇటూ రాకూడదు; ఎవరి వాదారులలో వారు ఉండాలి. కనుక మన ముందున్న బండిని అధిగమించాలంటే మనం ముందుగా మన వైపు తెల్ల గీత వచ్చే తరుణం కొరకు వేచి ఉండాలి. అప్పుడు అటు నుండి వచ్చే కారులేవీ లేకుండా చూసుకుని, జోరు పెంచి, పక్క వాదారిలోకి వెళ్ళి, మన ముందు అడ్డుకున్న కారుని జోరుగా దాటేసి, కనీసం 300 అడుగులు ముందుకి వెళ్ళిపోయి, అప్పుడు గబగబా మళ్ళా మన వాదారిలోకి మనం వచ్చేయ్యాలి - ఎదట నుండి వచ్చే కారు మనని ఢీ కొట్టే లోపల. ఈ పని చెయ్యటానికి కొంచెం గుండె ధైర్యం ఉండాలి. అందుకని అందరూ చెయ్యలేరు. చెయ్యలేక ముందు నెమ్మదిగా నడుస్తూన్న కారు వెనక ఈసురోమంటూ పడుంటారు. ఇప్పుడు మూడవ కారు వెనక నుండి వస్తుంది. రెండవ కారు వాడికి దమ్ములు లేక వెనకని ఉండి పోయేడు కదా. మూడో కారు వాడికి దమ్ములు ఉన్నాయనుకుందాం. ఇప్పుడు వీడు రెండు కార్లని అధిగమించాలి. ఒక కారుని దాటటానికే ప్రాణాలు అరిచేతిలో పెట్టుకునే పరిస్థితాయె. అలాంటిది రెండు కారులని దాటటం అంటే మాటలా. అందుకని వాడూ జంకేసి వెనక ఉండి పోతాడు. వరసలో నాలుగవ కారు వాడికి ఈ పని మరీ కష్టం అయిపోతుంది. ఇలా ఒక కార్ల చయనిక (platoon) తయారవుతుంది. ఈ పరిస్థితి ఇలా విషమించటానికి కారకులు ఎవ్వరనేది ఒక జటిలమైన ప్రశ్న.

ఒక సారి రీడర్స్ డైజెస్ట్ లో ఈ పరిస్థితిని కూలంకషంగా చర్చించి, వరసలో రెండవ స్థానంలో ఉన్నవాడిది తప్పని తేల్చేరు; మొదటి వాడిది తప్పు కాదన్నారు. ఎందుకంటే ఏ కారణాంతరాల వలనో మొదటి వాడు నెమ్మదిగా వెళ్తున్నాడు. వాడిని అధిగమించటం రెండవ వాడు చెయ్య గలిగినంత సులభంగా మూడవ వాడు చెయ్య లేడు. మొదటి ఇద్దరినీ మూడవ వాడు దాటగలిగినంత సులభంగా నాలుగవ వాడు దాట లేడు. ఇలా ఏర్పడిన వాహనాల చయనికలు రూట్-66 మీద తరచుగా సాక్షాత్కరించేవి. నేను చిన్నప్పటి నుండి రీడర్స్ డైజెస్ట్ క్రమం తప్పకుండా చదివేవాడినేమో - గభీమని ఆ నడి రోడ్డు మీద ఆ వ్యాసం జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఆ రోజుల్లో అప్పుడప్పుడు టి. వి. మీద కూడ ఒంటి-వాదారి రోడ్ల మీద కారులని నడపటంలో నేర్చుకోవలసిన సూక్ష్మాలని తరచు చర్చించేవారు. ఇప్పుడు ఇదంతా నేను ఇంతలా విడమర్చి చెబుతూ ఉంటే చదువరులకి కొంచెం ఆశ్చర్యం వెయ్య వచ్చు; కాని ఆ రోజులలో రూట్-66 వంటి రోడ్ల మీద కారు నడపటానికి ఒక రకం తెగింపు కావలసి వచ్చేది.

ఇలా టెక్సస్ లో ప్రయాణం చేసి చేసి Amarillo దాటి, నూ మెక్సికోలో ఉన్న Tucumcari దాటేను. తర్వాత Albuquerque వచ్చే ముందు రోడ్డు అత్యంత సుందరమైన కొండ చాలు మీద పోయి, Albuquerque ఊరు మధ్యనుండి పరుగు తీస్తుంది. ఎక్కడో ఉత్తరాన కెనడాలో మొదలైన రాకీ పర్వతాల దక్షిణపు సరిహద్దు ఈ కొండ చాలులు. ఇక్కడ నుండి ఇంకా దక్షిణ దిక్కుగా పోతే మెక్సికో సరిహద్దు నుండి దిగువకి పోయే కొండలని 'సియారా మాద్రే' అంటారు. Albuquerque ఊరు దాటిన తర్వాత Continental Divide తగులుతుంది. అంటే, ఈ సరిహద్దు దాటిన తర్వాత పడే వర్షపాతం అంతా పడమరకి పసిఫిక్ సముద్రం వైపు ప్రవహిస్తుందన్న మాట. భౌగోళికంగా పశ్చిమ దేశానికి వచ్చేసేమన్న మాట.

చీకటి పడే వేళకి Gallup చేరుకుని, ఊరు బయట రోడ్డు పక్కన ఉన్న ఒక చిన్న మొట్టెల్లో ఆ రాత్రికి పడుక్కున్నాను. మొట్టెలంటే దానిని మొట్టెలు అనటానికి వీలు లేదు. ఒక ఇల్లు లా ఉంది. ఒక ముసలతను, ముసలావిడ దానిని నడుపుతున్నారు. ఆ ఇంట్లో ఒకటో, రెండో గదులున్నాయి - అంతే. నాకిచ్చిన గదిలో ఒక కుక్క మంచం. గదిలో కొప్పు నుండి వేలాడుతూ ఒక లైటు బల్బు. బాత్ రూం సంగతి సరేసరి. మా తునిలో పెద్ద బజారులో రాత్రి పడుక్కోటానికి అర్ధరూపాయి ఇస్తే ఒక నులక మంచం అద్దెకి ఇచ్చే వారు. రాత్రి సద్దు మణిగిన తరువాత దానిని వీధి అరుగు మీదో, వీధి వాకిట్లోనో, వీధులోనో వేసుకుని పడుక్కోవటమే. ఈ మొట్టెలు చూసిన తరువాత ఆ రోజులు జ్ఞాపకం వచ్చేయి. నాలుగు డాలర్లకి అంతకంటే ఏమి వస్తుందిలే అనుకుని అక్కడే పడుక్కుండుకి నిశ్చయించేను. అర్ధరాత్రి వేళనుకుంటాను, ధన్ ధన్ మని చప్పుడు చేసుకుంటూ ఒక రైలు బండి వెళ్ళింది. నా అనుమానం ఆ రైలు పట్టాలు ఈ ఇంటి వెనకాతలే ఉండి

ఉంటాయి. ఆ రైలు కుదుపుకి మంచం పైకి కిందకి గెంతటం మొదలు పెట్టింది. కుక్క మంచం కనుక కింద పడిపోకుండా ఉయ్యాలలో ఊగినట్లు ఊగేను. ఎందుకైనా మంచిదని దండెం గట్టిగా పట్టుకుని ఎలాగో రాత్రి గడిపేను.

నాలుగైదు ఏళ్ళు పోయిన తరువాత అనుకుంటాను, లూసీ షోలో ఇటువంటి సంఘటననే చూపించేరు. ఆ ప్రహసనం చూస్తే పొట్ట చెక్కలయేటట్టు నవ్వు వచ్చింది. కాని దరిదాపు నాకూ అటువంటి అనుభవమే అయింది కనుక అది ప్రహసనం అనిపించలేదు.

(మరో అనుభవం వచ్చేనెలలో)